

Mål C-376/22

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

10 juni 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Verwaltungsgerichtshof (Österrike)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

24 maj 2022

Klagande:

Google Ireland Limited

Meta Platforms Ireland Limited

Tik Tok Technology Limited

Motpart:

Kommunikationsbehörde Austria (Komm Austria)

Saken i det nationella målet

Lagen om kommunikationsplattformar – Direktiv 2000/31/EG – Direktiv 2010/13/EU – Åtgärd som avser någon av informationssamhällets tjänster

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, artikel 267 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. Ska artikel 3.4 a ii i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (Direktiv om elektronisk

handel) (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1) tolkas så, att en åtgärd som avser ”någon av informationssamhällets tjänster” även kan förstås som en lagstadgad åtgärd som avser en allmänt definierad kategori av några informationssamhällets tjänster (såsom kommunikationsplattformar), eller krävs det att det föreligger en åtgärd i den mening som avses i bestämmelsen och som består i att det fattas ett beslut i ett konkret enskilt fall (exempelvis om någon namngiven kommunikationsplattform)?

2. Ska artikel 3.5 i direktiv 2000/31 tolkas så, att underlåtenheten att anmäla den vidtagna åtgärden till kommissionen och etableringsmedlemsstaten, vilket enligt denna bestämmelse i brådskande fall ska ske ”snarast möjligt” (i efterhand), innebär att åtgärden inte får tillämpas på någon tjänst efter det att en tillräcklig tidsfrist för att anmäla (i efterhand) har löpt ut?

3. Utgör artikel 28a.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 15.4.2010, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 303, 28.11.2018, s. 69), mot bakgrund av ändrade marknadsförhållanden, hinder för vidtagandet av en åtgärd i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2000/31 som inte avser sändningar och användargenererade videor som görs tillgängliga på en plattform för delning av videoinspelningar?

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (”Direktiv om elektronisk handel”) (även kallat e-handelsdirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster)

Anförda nationella bestämmelser

Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen (Förbundslagen om åtgärder för skydd av användare av kommunikationsplattformar (även kallad lagen om kommunikationsplattformar) (nedan kallad KoPl-G)

1 §. (1) Syftet med denna förbunds lag är att främja en ansvarsfull och öppen hantering av anmälningar från användare av följande innehåll på kommunikationsplattformar och en snabb behandling av sådana anmälningar.

(4) Tjänsteleverantörer av plattformar för delning av videoinspelningar (2 § punkt 12) är undantagna från kraven i denna förbunds lag när det gäller sändningar (2 § punkt 9) och användargenererade videor (2 § punkt 7) som tillhandahålls där.

(5) På begäran av en tjänsteleverantör måste tillsynsmyndigheten avgöra om tjänsteleverantören omfattas av denna förbunds lags tillämpningsområde.

3 §. (1) Tjänsteleverantörer ska inrätta ett effektivt och öppet förfarande för att hantera anmälningar om påstått olagligt innehåll som finns på kommunikationsplattformen.

4 §. (1) Tjänsteleverantörer ska utarbeta en rapport om hanteringen av anmälningar om påstått olagligt innehåll årligen, och när det gäller kommunikationsplattformar med mer än en miljon registrerade användare ska detta ske halvårsvis. Rapporten ska överlämnas till tillsynsmyndigheten senast en månad efter utgången av den period som rapporten omfattar och ska samtidigt göras tillgänglig på dess egen webbplats på ett permanent och lättåtkomligt sätt.

8 §. (1) Tillsynsmyndighet, i den mening som avses i denna förbunds lag, är Kommunikationsbehörde Austria, som inrättats i enlighet med 1 § [i lagen om inrättande av "Kommunikationsbehörde Austria"].

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Den österrikiska lagen om kommunikationsplattformar (KoPl-G), som syftar till att stärka "plattformansvaret" för leverantörer av sådana plattformar, omfattar inhemska och utländska tjänsteleverantörer och ålägger dem bland annat att inrätta ett anmälnings- och granskningsförfarande för påstått olagligt innehåll, att utarbeta och offentliggöra regelbundna insynsrapporter om hanteringen av anmälningar samt att utse ansvariga ombud och delgivningsombud.
- 2 Plattformarna övervakas av Kommunikationsbehörde Austria (KommAustria), som kan utdöma böter vid överträdelser.
- 3 KoPl-G är ett exempel på lagstiftning som redan har antagits eller kommer att antas av olika medlemsstater om frågor som till exempel rör avlägsnande av olagligt innehåll på nätet, skyldigheter att iaktta aktsamhet, rapporterings- och prövningsförfaranden samt öppenhet. Enligt den österrikiska lagstiftaren kräver frågans brådskande karaktär nationella åtgärder i väntan på en europeisk lagstiftning.

- 4 Den österrikiska lagstiftaren har utgått ifrån att åtgärderna i KoPI-G är förenliga med direktiv 2000/31/EG. Klagandena hävdar emellertid att ursprungslandsprincipen i detta direktiv utgör hinder för att KoPI-G tillämpas på deras verksamhet. Eftersom även den första klaganden (Google Ireland Limited) och den tredje klaganden (Tik Tok Technology Limited) ska betraktas som leverantörer av plattformar för delning av videoinspelningar, uppkommer även frågan om den ursprungsprincip som särskilt stadgas för plattformar för delning av videoinspelningar med hänsyn till artikel 28a i direktiv 2010/13/EU utgör hinder för allt innehåll på dessa plattformar som inte avser sändningar eller användargenererade videor.
- 5 De tre nationella målen, som har förenats, rör vart och ett frågan om huruvida KoPI-G kan tillämpas på en leverantör av en kommunikationsplattform som är etablerad i Irland. Samtliga av de tre klagandena har begärt att det ska förklaras att KoPI-G inte är tillämplig på dem. I samtliga tre fall fann KommAustria att KoPI-G var tillämplig, vilket de berörda tjänsteleverantörerna var för sig överklagade till Bundesverwaltungsgericht (Federala högsta förvaltningsdomstolen, Österrike).
- 6 Bundesverwaltungsgericht ogillade alla dessa överklaganden. I huvudsak konstaterade Bundesverwaltungsgericht att ursprungsprincipen i direktiv 2000/31 inte är fullt tillämplig och att undantag är nödvändiga, särskilt för att upprätthålla eller uppnå en hög skyddsnivå för värdefulla intressen (exempelvis skydd av minderåriga eller den mänskliga värdigheten). KoPI-G eftersträvar sådana mål och utgör dessutom endast en rättslig grund för konkreta åtgärder i enskilda fall. Innan konkreta åtgärder vidtogs, och därmed innan enskilda tjänsteleverantörer individualiserades, hade det redan ansökts om att det skulle fastställas att det inte var möjligt att tillämpa bestämmelserna. Konkreta åtgärder mot enskilda mottagare kan dock endast vidtas vid frekventa överträdelser. KoPI-G utgör endast den nödvändiga rättsliga grunden för detta och denna lag strider därför inte mot ursprungsprincipen i direktiv 2000/31.
- 7 Bundesverwaltungsgericht fann också att ingen begäran hittills hade lämnats till den medlemsstat där klagandena har sitt säte om att själv vidta åtgärder. Sådana inskränkande åtgärder hade inte heller anmälts i förväg till Europeiska kommissionen. Åtgärder, i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2000/31, hade inte heller vidtagits – endast den nödvändiga rättsliga grunden hade skapats. Själva KoPI-G föreskriver inte att etableringsmedlemsstaten ska vidta åtgärder eller att Europeiska kommissionen ska informeras. Det finns inte heller någon bestämmelse som avser efterhandsanmälan. I samband med en tolkning i enlighet med direktivet är dock 23 § punkterna 1 och 2 i e-handelslagen, genom vilken artikel 3.4 b och 3.5 i direktiv 2000/31 införlivats i nationell lagstiftning, tillämplig när åtgärder vidtas. När det gäller plattformar för delning av videoinspelningar, konstaterade Bundesverwaltungsgericht att KoPI-G undantar tjänsteleverantörer av plattformar för delning av videoinspelningar från dess skyldigheter när det gäller sändningar och användargenererade videor som tillhandahålls där.

- 8 I sitt överklagande av dessa domar från Bundesverwaltungsgericht har klagandena hävdat att det felaktigt har fastställts att KoPI-G är tillämplig på deras plattformar. I avsaknad av anmälan till Irland eller kommissionen bör denna lag inte tillämpas på dem, eftersom den ålägger dem direkta skyldigheter (exempelvis kravet på att inrätta ett anmälnings- och granskningsförfarande), vilket strider mot ursprungslandsprincipen. Det har inte heller gjorts någon enskild prövning av den begränsning av friheten att tillhandahålla tjänster som föreskrivs i KoPI-G, och de skyldigheter som denna lag medför är oproportionerliga.
- 9 Den part som ingav det första överklagandet och den part som ingav det tredje överklagandet har även gjort gällande att ursprungslandsprincipen i direktiv 2010/13 också har kränkts, eftersom tjänster som rör plattformar för delning av videoinspelningar enligt Bundesverwaltungsgerichts dom också omfattas. Kommentarer till videorna utgör också en del av videodelningsplattformens tjänster.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 10 Det bestrids inte att de tjänster som (även) erbjuds i Österrike av klagandena är informationssamhällets tjänster, i den mening som avses i artikel 2 a i direktiv 2000/31. Verwaltungsgerichtshof (Förvaltningsdomstolen) utgår ifrån att dessa tjänster ska betraktas som kommunikationsplattformar, i den mening som avses i KoPI-G, och att klagandena omfattas av denna lag. Dessutom är den part som ingett det första överklagandet och den part som ingett det tredje överklagandet tjänsteleverantörer av plattformar för delning av videoinspelningar, som är undantagna från skyldigheterna enligt KoPI-G när det gäller sändningar och användargenererade videor som görs tillgängliga där, men inte när det gäller andra meddelanden eller presentationer med intellektuellt innehåll (särskilt kommentarer) som sprids på dessa plattformar.

Fråga 1

- 11 Enligt artikel 3.2 i direktiv 2000/31 får medlemsstaterna inte av skäl som omfattas av det samordnade området begränsa den fria rörligheten för de av informationssamhällets tjänster som har ursprung i en annan medlemsstat. Enligt artikel 2 h i direktiv 2000/31 omfattar det samordnade området de krav som har fastställts i medlemsstaternas rättssystem och som är tillämpliga på tjänsteleverantörer av informationssamhällets tjänster eller på informationssamhällets tjänster, oberoende av om de är av allmän natur eller särskilt utformade för dem.
- 12 KoPI-G innehåller ett antal bestämmelser som fastställer vissa uppförandeskyldigheter för inhemska och utländska tjänsteleverantörer, utan att någon enskild konkret rättsakt antas (exempelvis inrättande av ett rapporterings- och granskningsystem). Endast om dessa skyldigheter inte uppfylls kan tillsynsmyndigheten vidta verkställighetsåtgärder eller ålägga böter. Dessutom kan

tjänsteleverantörer ansöka till tillsynsmyndigheten om att få ett beslut om huruvida de omfattas av denna lags tillämpningsområde. Sådana beslut fattas med avseende på specifika kommunikationsplattformar som erbjuds av sökanden.

- 13 Den hänskjutande domstolen anser att KoPl-G, genom att införa de skyldigheter som föreskrivs i denna lag, ställer krav på utövandet av verksamheten som en informationssamhällets tjänst och därmed påverkar det samordnade området i den mening som avses i artikel 2 h i direktiv 2000/31. Det måste därför undersökas om villkoren för ett undantag från artikel 3.2 i direktivet är uppfyllda.
- 14 För att detta ska vara fallet måste tre villkor uppfyllas kumulativt. För det första måste den inskränkande åtgärden i fråga vara nödvändig för att säkerställa den allmänna ordningen, skydd av folkhälsan eller konsumenter. För det andra måste den avse en någon av informationssamhällets tjänster som faktiskt påverkar eller äventyrar dessa mål, och, för det tredje, måste den stå i proportion till dessa skyddsändamål. Dessutom ska etableringsmedlemsstaten och kommissionen informeras om avsikten att vidta sådana åtgärder.
- 15 Verwaltungsgerichtshof antar preliminärt att det första och det tredje villkoret är uppfyllda. När det gäller det andra villkoret uppkommer dock frågan om skyldigheterna enligt KoPl-G utgör en åtgärd med avseende på någon av informationssamhällets tjänster (som påverkar eller äventyrar skyddsändamålen).
- 16 Den österrikiska lagstiftaren har betraktat de föreskrivna skyldigheterna som ”åtgärder” i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2000/31. Verwaltungsgerichtshof anser dock att det inte är säkert att en allmänt abstrakt lagstiftning som fastställer allmänna skyldigheter utan att resultera i någon enskild konkret rättshandling faktiskt kan utgöra en sådan åtgärd. Verwaltungsgerichtshof ställer frågan om en åtgärd, som riktar sig mot en allmänt avgränsad kategori av tjänsteleverantörer snarare än mot enskilda tjänsteleverantörer, är tillåten. Verwaltungsgerichtshof hänvisar till generaladvokatens förslag till avgörande i mål C-390/18, enligt vilket åtgärder enligt artikel 3.4 i direktiv 2000/31 endast får antas på *ad hoc*-basis. Denna fråga förblev dock obesvarad i denna dom, vilket innebär att det fortfarande är oklart huruvida åtgärder som de som föreskrivs i KoPl-G, vilka generellt påverkar inhemska och utländska tjänsteleverantörer, ska betraktas som åtgärder som rör ”någon av informationssamhällets tjänster”.
- 17 Omständigheten att det enligt direktiv 2000/31 krävs att andra åtgärder vidtas innan ursprungsmedlemsstaten vidtar åtgärden talar även för att en allmänt abstrakt åtgärd ska betraktas som en åtgärd i den mening som avses i artikel 3.4 i direktivet, eftersom det vid antagandet av en lag, såsom KoPl-G, inte nödvändigtvis är känt i vilka övriga medlemsstater en tjänsteleverantör möjligtvis berörs.
- 18 Om en sådan allmänt abstrakt lagstiftning emellertid inte utgör någon åtgärd som avser någon av informationssamhällets tjänster, i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2000/31, anser den hänskjutande domstolen att

ursprungslandsprincipen utgör hinder för skyldigheter av det slag som avses i KoPI-G. Tillsynsmyndighetens slutsatser, som bekräftades av Bundesverwaltungsgericht, om huruvida KoPI-G är tillämplig på klagandena borde då inte ha dragits.

Fråga 2

- 19 Enligt artikel 3.4 b i direktiv 2000/31 ska en medlemsstat, innan ifrågavarande åtgärder vidtas, anmäla till kommissionen och till den medlemsstat på vars territorium tjänsteleverantören är etablerad sin avsikt att vidta sådana åtgärder. Innan medlemsstaten gör detta måste den utan framgång ha begärt att etableringsmedlemsstaten vidtar åtgärder. Varken Republiken Irland eller Europeiska kommissionen informerades av Österrike innan KoPI-G antogs.
- 20 Verwaltungsgerichtshof utgår därför ifrån att även om de skyldigheter som föreskrivs i KoPI-G skulle betraktas som åtgärder som avser någon av informationssamhällets tjänster och om de övriga villkor som redan nämnts också vore uppfyllda, skulle KoPI-G, i avsaknad av förhandsanmälan, endast vara tillämplig på klagandena för det fall att det föreligger ett brådskande fall, i den mening som avses i artikel 3.5 i direktivet. Denna bestämmelse nämns uttryckligen i förklaringarna avseende KoPI-G. Det finns dock inget som tyder på att en efterhandsanmälan gjordes till etableringsmedlemsstaten eller till kommissionen, vilket innebär att den i alla fall inte skedde ”snarast möjligt”, såsom föreskrivs i artikel 3.5 i direktiv 2000/31. Frågan uppkommer därför om kravet på efterhandsanmälan endast utgör en ordningsföreskrift eller om dess bristande efterlevnad kan leda till att den vidtagna åtgärden inte kan godtas.
- 21 En tolkning av artikel 3.5 i direktiv 2000/31 krävs därför för att det ska gå att bedöma huruvida underlåtenheten att anmäla i efterhand innebär att KoPI-G inte kan tillämpas på klagandena, även om alla villkor i artikel 3.4 a i direktivet i övrigt är uppfyllda.

Fråga 3

- 22 Om skyldigheterna enligt KoPI-G ska betraktas som åtgärder som avser någon tjänst av informationssamhällets tjänster, vilka i princip är tillämpliga på de tjänster som klagandena erbjuder, uppkommer frågan, för de tjänsteleverantörer som även erbjuder en plattform för delning av videoinspelningar, om ursprungslandsprincipen i direktiv 2010/13 utgör hinder för att skyldigheterna enligt KoPI-G avseende tjänsteleverantörer som är etablerade i en annan medlemsstat ska tillämpas på sådant innehåll som inte utgör sändningar eller användargenererade videor.
- 23 Enligt Verwaltungsgerichtshof ska hänvisningen i artikel 28a.1 i direktiv 2010/13 till direktiv 2000/31 förstås på ett sådant uttömmande sätt, att det på de villkor som anges i denna bestämmelse också är möjligt att vidta de nämnda åtgärderna.

Tillämpningen av åtgärder som är tillåtna enligt artikel 3.4 i direktiv 2000/31 på plattformar för delning av videospelningar skulle därför kunna godtas, i den mån detta inte inkräktar på de områden som harmoniserats genom direktiv 2010/13.

- 24 Eftersom sändningar och användargenererade videor som tillhandahålls på plattformar för delning av videospelningar inte omfattas av tillämpningsområdet för KoPI-G, men utgör en väsentlig del av begreppet videodelningsplattformstjänst, anser Verwaltungsgerichtshof att tillämpningen av skyldigheterna enligt KoPI-G borde vara förenlig med direktiv 2010/31, under förutsättning att villkoren i artikel 3.4 i direktiv 2000/31 är uppfyllda.

ARBETSDOKUMENT